

Из домаћег права пословања са иностранством

Право странаца на концесије

Концесија је право коришћења природног богатства и добра у општој употреби које страном лицу уступа, даје државни орган (концедент) под прописаним условима, уз накнаду. Појам концесије обухвата и давање странцу права да обавља и делатност од општег интереса. Посебан облик концесије је тзв. БОТ систем – по коме се странцу уступа изградња објекта, постројења или погона, коришћење у одређеном периоду, уз обавезу предаје у својину државе по његовом истеку (ради се о комбинацији директног инвестирања и кредита, па се систем у пракси назива и »пројектним финансирањем«).

Када се концесија даје странцу, у питању је облик страног улагања у смислу Закона о страним улагањима (Сл. лист СРЈ 79/94, 29/96 – чланови 20а, б, в, г, д, ђ, е и ж). Савезна влада донела је Одлуку о начину спровођења јавне лицитације за давање концесије страним лицима (Сл. лист СРЈ 57/96). У овој материји и републике су донеле своје прописе – Закон о концесијама Републике Србије (Сл. гласник РС 20/97), те Закон о концесијама Републике Црне Горе (Сл. лист СРЦГ 13/91). О неким одредбама савезног и републичких прописа односно о њиховој усклађености са уставом односно законом изјашњавао се и Савезни уставни суд (одлука 86/94 и 12/95).

Према републичком законодавству (и то не само оном које се директно односи на концесије), природна богатства су земљиште, шуме, рудно благо, воде, водотоци и др. Добра у општој употреби су јавни путеви, паркови, тргови, улице, водопривредни објекти, ловишта, рибарска подручја, морска добра, шумска добра, комунални објекти и постројења, као и средства у области инфраструктуре (електропривреда, железница, ПТТ саобраћај, систем веза, ваздушни саобраћај и др.). Привредне делатности од јавног интереса су делатности у области инфраструктуре (електропривреда, железница, ПТТ и ваздушни саобраћај, РТВ и др.), као и коришћење и управљање добрима од општег интереса (водопривреда, путна привреда, шумарство), те комуналне и друге делатности.

Концесија се не може дати страном лицу за оне делатности за које по прописима о страним улагањима страно лице не може бити оснивач предузећа, односно на подручју које је савезним законом одређено као забрањена зона.

Поступак и начин давања концесије у Србији: - предлог за давање концесије подноси се Републичкој влади преко Агенције за улагања у делатности од интереса за Републику (подносиоци министарства односно надлежни орган јединице самоуправе, као и заинтересовано лице); - Влада заузима став, а на основу става формира се предлог за доношење концесионог акта (разлози, оцена ефеката, рок, број радних места и др.); - концесиони акт доноси Влада (садржи следеће елементе: предмет концесије, рок, услове које мора да испуни концесионар, критеријуме за избор најповољније понуде, елементе огласа/позива за подношење понуда, начин одређивања накнаде, итд.); - на основу јавне лицитације (изузетно надметање прикупљањем понуда од одређеног броја лица). Влада доноси одлуку о одређивању концесионара; - са изабраним лицем Влада, као концедент, закључује уговор о концесији, у писаном облику (садржина: уговорне стране, предмет – концесиона делатност, рок, услови обављања концесионе делатности, концесиона накнада - висина, рокови, услови и начин плаћања, питања заштите природне околине, одредбе о праву на пренос концесије – на концесионо предузеће, остала питања из концесионог акта, лицитационе документације и прихваћене понуде концесионара).

Концесија се може дати за период од највише 30 година. Овај рок може се продужити ако дође до промене услова под којима је концесија дата. У рок се не рачуна време потребно за обављање припремних радњи за почетак обављања концесионе делатности.

За обављање концесионе делатности концесионар мора основати предузеће (концесионо предузеће) у року од 60 дана од дана закључивања уговора о концесији, сем ако концесионар већ има регистровано предузеће за обављање исте делатности (када концесиону делатност може обављати и то његово већ постојеће предузеће). Концесионо предузеће се оснива и послује у складу са прописима који уређују правни положај предузећа и услове и начин пословања предузећа. За концесију у Србији, седиште концесионог предузећа мора бити у Републици. Промена седишта и статусне промене концесионог предузећа врше се уз сагласност концедента. Концесионо предузеће престаје истеком рока на који је основано, ако уговором о концесији није друкчије предвиђено, као и у другим случајевима предвиђеним законом и уговором о концесији. У случају престанка концесионог предузећа, врши се његова ликвидација под истим условима под којима се врши и ликвидација било ког другог предузећа. У случају престанка концесионог предузећа објекти, уређаји, постројења и друга средства из оквира предмета концесије предају се концеденту и не улазе у ликвидациону масу; они постају својина Републике.